

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри

_____Юлія СЕРПЕНІНОВА
_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

на тему: «Методика складання звіту про фінансові результати та оцінювання
показників ефективності діяльності підприємства»

Здобувача групи ОП-91а, Сметаніної Ангеліни Андріївни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело.

_____ Ангеліна СМЕТАНІНА

Керівник, асистент
доктор філософії

_____ Ганна ФІЛАТОВА

Суми – 2023

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра

на тему: «Методика складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства»
студентки Сметаніної Ангеліни Андріївни

Актуальність теми дослідження визначається тим, що за показниками звіту про фінансові результати можна оцінити успішність ведення діяльності підприємства й обирати шлях розвитку підприємства, проаналізувати які види діяльності приносять найбільше доходу, а які завдають найбільше збитку, дослідити тенденцію зміни доходів та витрат, привернути додатковий капітал у вигляді вкладів від інвесторів при умові, що звіт складений правильно і він містить повну, правдиву інформацію.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження методики формування звіту про фінансові результати, здійснення оцінювання показників ефективності діяльності підприємства, а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення та оптимізації.

Об'єктом дослідження є методика складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності.

Під час виконання кваліфікаційної роботи бакалавра були використані загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: аналіз, синтез; методи хронологічного і систематичного спостереження, класифікації даних з метою їх упорядкування і порівняння; метод кластерного аналізу публікацій з використанням програмного забезпечення VOSviewer.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують порядок та методику складання звіту про

власний капітал, методичні матеріали, дані мережі Інтернет. Фактологічною основою проведеного дослідження є статті учених.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

– всі суб'єкти господарювання зобов'язані відображати результати своєї діяльності у Звіті про фінансові результати, що є компонентом фінансової звітності; запропоновано спосіб підвищення транспарентності звітності шляхом раціонального вибору альтернатив, які рекомендують МСФЗ, утвердити їх в обліковій політиці суб'єкта підприємницької діяльності та примітках до фінансової звітності;

– рекомендовано формувати (трансформувати) Звіт про фінансові результати дотримуючись міжнародних стандартів фінансової звітності.

Ключові слова: Звіт про фінансові результати, доходи, витрати, прибуток, збиток, сукупний дохід, міжнародні стандарти фінансової звітності, транспарентність, трансформація, аналіз показників діяльності, показники рентабельності.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 37 сторінках, зокрема список використаних джерел із 35 найменувань, розміщений на 4 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 6 рисунків.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2023 рік

Рік захисту роботи – 2023 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. завідувачки кафедри
к.е.н., старший викладач
Жанна ОЛЕКСІЧ

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
на здобуття ступеня «бакалавр»
із спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
студента 4 курсу, групи ОП-91а
Сметаніної Ангеліни Андріївни

Тема роботи: «Методика складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства»,

Затверджена наказом від 25.05.2023 р. № 0568-VI

Термін подання студентом закінченої роботи: 10.06.2023 р.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у дослідженні теоретичних та практичних аспектів методики складання звіту про фінансові результати, здійснення оцінювання показників ефективності діяльності підприємства, а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення та оптимізації.

Об'єктом дослідження є методика складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності.

Орієнтовний план роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст

завдань для виконання поставленої мети:

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи складання звіту про фінансові результати

Зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент: у розділі 1 дослідити теоретичні аспекти звіту про фінансові результати та його значення в контексті економічної діяльності підприємства, вивчити структуру звіту про фінансові результати та ознайомитися з його основними компонентами, розглянути концептуальні засади методики формування звіту про фінансові результати, провести бібліометричний аналіз досліджень щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства.

Термін подання: 01.05.2023 р.

РОЗДІЛ 2. Аналіз звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства

Зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент: у розділі 2 – дослідити основні методи аналізу звіту про фінансові результати, розглянути підходів до вибору та обґрунтування показників такого аналізу, визначити ключові показників ефективності діяльності підприємства дослідити методи розрахунку та інтерпретації показників ефективності діяльності підприємства, визначити можливі шляхи вдосконалення збору, обробки та аналізу фінансових даних для забезпечення точності та надійності інформації, здійснити аналіз нових підходів та рекомендацій щодо вибору та інтерпретації показників ефективності діяльності підприємства.

Термін подання: 20.05.2023 р.

Дата видачі завдання 14.04.2023 р.

Керівник кваліфікаційної
роботи бакалавра

_____ Ганна ФІЛАТОВА

Завдання до виконання одержав

_____ Ангеліна СМЕТАНІНА

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	9
1.1. Економічна сутність Звіту про фінансові результати.....	9
1.2 Бібліометричний аналіз досліджень щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства.....	13
1.3 Методика побудови звіту про фінансові результати.....	19
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	29
2.1. Методичні аспекти аналізу Звіту про фінансові результати.....	29
2.2. Оцінювання показників ефективності діяльності підприємства.....	36
2.3. Способи поліпшення складання та аналізу Звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності підприємства	45
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	59

ВСТУП

Звіт про фінансові результати або його інша назва Звіт про сукупний дохід є досить важливою складовою Фінансової звітності. Саме в ньому вказані результати роботи підприємства, аналізуючи які можна дізнатися наскільки ефективною є діяльність суб'єкта господарювання. Ці дані є основними для всіх потенційних партнерів та інвесторів, тому надзвичайно важливим є правильне складання даного звіту. Оцінювання показників ефективності діяльності дасть змогу керівникам або ж власникам обирати шлях розвитку підприємства, проаналізувати які види діяльності приносять найбільше доходу, а які завдають найбільше збитку, дослідити тенденцію зміни доходів та витрат. Саме тому тема методика складання Звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства є актуальною.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних та практичних аспектів методики складання звіту про фінансові результати, здійснення оцінювання показників ефективності діяльності підприємства, а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення та оптимізації.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- проаналізувати важливість Звіту про фінансові результати;
- ознайомитися з нормативно-правовою базою для складання Звіту про фінансові результати;
- розглянути запропоновані методи побудови та аналізу Звіту про фінансові результати;
- порівняти вимоги до формування звіту за міжнародними та національними стандартами фінансової звітності;
- дослідити процес трансформації звітності складеної за вітчизняними стандартами до звітності, яка буде відповідати міжнародним критеріям;
- визначити проблемні моменти при складанні й аналізуванні Звіту про фінансові результати та оцінюванні показників ефективної роботи

підприємства та запропонувати шляхи вирішення (поліпшення) проблемних моментів.

Об'єктом дослідження є методика складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності.

Під час виконання кваліфікаційної роботи бакалавра були використані загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: аналіз, синтез; методи хронологічного і систематичного спостереження, класифікації даних з метою їх упорядкування і порівняння; метод кластерного аналізу публікацій з використанням програмного забезпечення VOSviewer.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують порядок та методику складання звіту про власний капітал, методичні матеріали, дані мережі Інтернет. Фактологічною основою проведеного дослідження є статті вітчизняних і зарубіжних учених.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

1.1. Економічна сутність Звіту про фінансові результати

На даний момент ситуація склалася таким чином, що підприємства вимушені як можна скоріше реагувати на будь-які зміни, що відбуваються на ринку, створювати та утримувати високий рівень конкурентоспроможності виготовленої продукції, наданих послуг та здійснених робіт, брати до уваги інтереси та побажання споживачів. Об'єктивна та вчасно проведена оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання, по-перше, являється результатом роботи підприємства, а по-друге, дає змогу дослідити передумови для подальшого розвитку. Наявне правильне інформаційне забезпечення дозволить отримати ефективне функціонування системи аналізу фінансового стану. Основою інформаційного забезпечення виступає Звіт про фінансові результати.

Всі суб'єкти підприємницької діяльності повинні вести бухгалтерський облік та складати й подавати фінансову звітність незалежно від того, якою системою оподаткування вони користуються – загальною чи спрощеною. Якщо підприємство перебуває на загальній системі оподаткування, то воно мусить формувати Фінансову звітність, що містить в собі чотири звіти та примітки й додатки до них. На спрощеній системі компанії складають Фінансову звітність лише з балансу та Звіту про фінансові результати. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) є одним із найважливіших компонентів фінансової звітності.

Звіт про фінансові результати – це документ в якому суб'єкт підприємницької діяльності показує результати своєї роботи протягом звітного періоду. Цей звіт висвітлює інформацію про прибутки та збитки. Керівництво або ж власники підприємства мають змогу оцінювати якість діяльності за різні квартали або роки використовуючи даний звіт. Також проводити оцінку

можливих змін економічних ресурсів та здійснювати прогноз майбутніх грошових потоків. Звіт про фінансові результати містить в собі інформацію, що з одного боку, дозволяє обчислити показники, необхідні для прогнозування подальшої діяльності, а з іншого боку, дає змогу зробити оцінку фінансової привабливості та ділової активності компанії.

Ставка податку від доходу вираховується на основі даних з пункту звіту «Фінансовий результат до оподаткування». Звіт показує яку суму грошей необхідно перевести до бюджету в якості сплати податку. Саме тому Звіт про фінансові результати є надзвичайно вагомим серед інших документів для суб'єктів господарювання [1, 2].

Відповідно до чинного законодавства України даний звіт має наступні назви – Звіт про фінансові результати та Звіт про сукупний прибуток. В ньому детально розкривається інформація про фінансові результати підприємства за звітний рік, доходи й витрати суб'єкта господарювання та про сукупний дохід.

Даний звіт складають як юридичні особи, які ведуть бухгалтерський облік за національними стандартами положеннями бухгалтерського обліку, так і ті суб'єкти підприємницької діяльності, які керуються в своїй роботі міжнародними стандартами фінансової звітності [3].

Основна мета даного звіту показати всім зацікавленим користувачам правдиву, повну, неупереджену інформацію за звітний період щодо доходів та витрат, сукупного доходу, прибутків та збитків та який результат отримало підприємство – чи то прибуток чи збиток. Доходи та витрати, що представлені в Звіті про фінансові результати, відповідають вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [4].

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку надають рекомендації щодо типу та обсягу інформації, обов'язкової для зазначення користувачами у Звіті про фінансові результати. Це дає можливість прийняти економічно обґрунтовані управлінські рішення.

Ведення бухгалтерського обліку, а отже і складання та подання всіх звітів регламентуються нормативно-правовими документами. Саме це дає змогу

забезпечити співставність облікових даних, вести облік за єдиними принципами. Найголовнішим нормативно-правовим актом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV. Він регулює ведення бухгалтерського обліку на всіх підприємствах, регламентує визначення статей (рядків) фінансових результатів і достовірність їх зазначення у фінансових звітах.

Відповідно до національних положень (стандартів), фінансові результати мають бути відображені у фінансовій звітності. Так на визначення та відображення фінансових результатів впливають НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», Інструкція про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку та сам дійсний План рахунків [5].

Підприємства та компанії, що цілком мають право подавати скорочену фінансову звітність за формами вказаними в НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», можуть складати Звіт про сукупний дохід із додатка 1 до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку 1. А саме це підприємства, що ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат згідно з податковим законодавством, непідприємницькі товариства, мікропідприємства та малі підприємства, а також представництва іноземних суб'єктів підприємницької діяльності.

Для різних підприємств, в залежності від їх характеристики, застосовуються різні форми Звіту про фінансові результати. На рисунку 1.1 наведена інформація про різні форми звіту. [6]

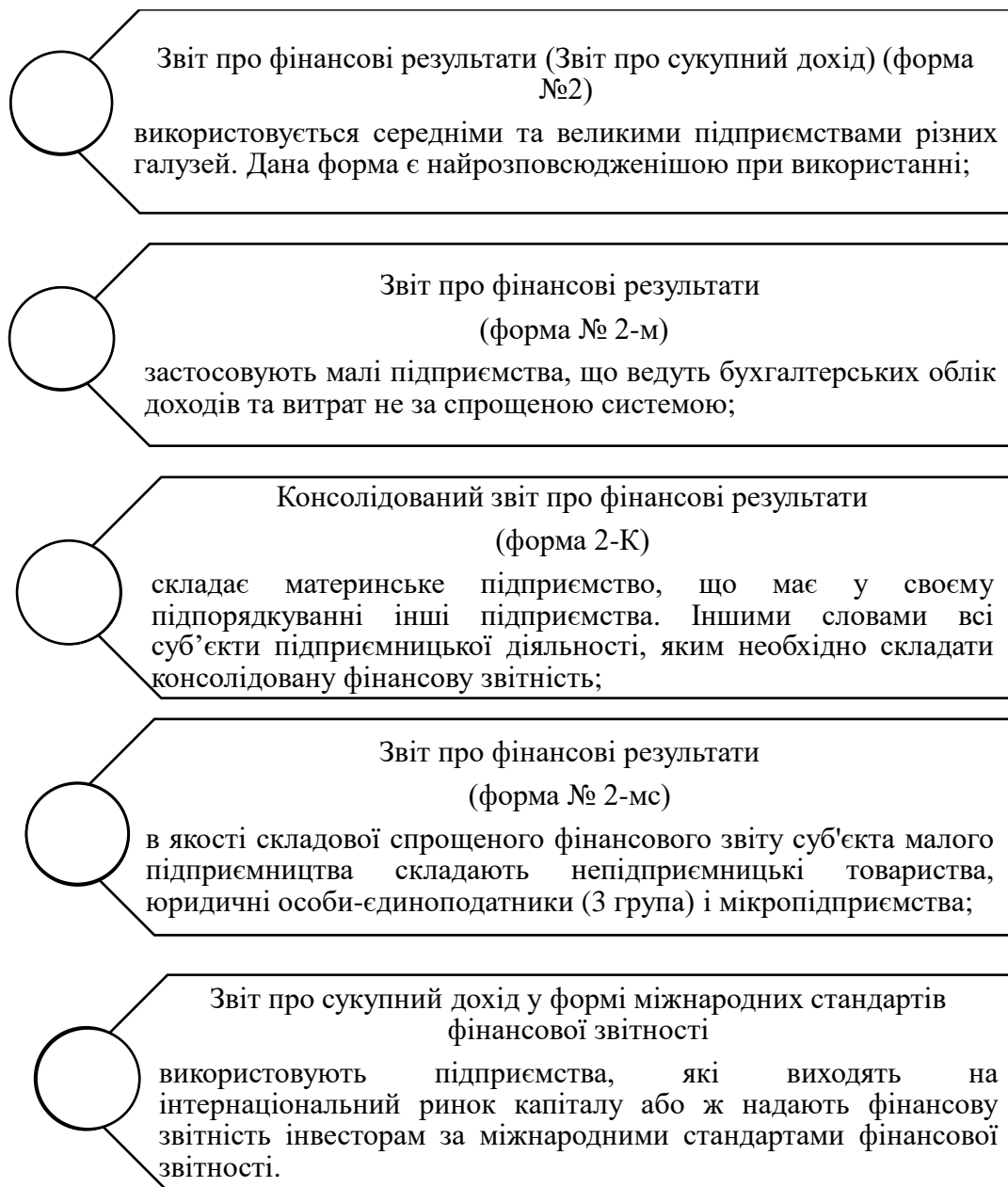

Рисунок 1.1 – Форми Звіту про фінансові результати для різних підприємств, в залежності від їх характеристик

Джерело: створено на основі даних[6]

Таким чином, Звіт про фінансові результати або його інша назва Звіт про сукупний дохід – це один із найважливіших компонентів Фінансової звітності, яку подають підприємства за певний звітний період. За інформацією даного звіту керівники чи власники суб'єкта господарювання можуть проводити аналіз щодо успішності роботи, здійснювати прогнози стосовно майбутньої

діяльності та її прибутковості чи збитковості. Звіт з фінансовопривабливими показниками дасть змогу, за потреби, знайти інвестора.

1.2 Бібліометричний аналіз досліджень щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства

У сучасному бізнес-середовищі динаміка фінансових ринків, зміни в законодавстві та технологічні прогреси створюють постійну потребу у вивченні та оновленні знань про фінансову звітність та оцінку ефективності їх діяльності.

Проведення бібліометричного аналізу на тему досліджень щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства має велику важливість і актуальність у сучасному світі бухгалтерської професії. Цей аналіз дозволяє систематизувати і визначити ключові дослідження в цій галузі, виявити основні тенденції та інноваційні підходи, що сприяє розвитку бухгалтерської науки та практики. Проведений бібліометричний аналіз може служити основою для розробки нових методологій та підходів до складання фінансових звітів та оцінки ефективності діяльності підприємств.

Бібліометричний аналіз дозволяє систематизувати наявні дослідження, ідентифікувати їх ключові напрями та тенденції, а також виявити прогалини і потенційні напрямки подальшого дослідження.

Динамічний аналіз опублікованих статей на тему досліджень щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства період 2000-2022 рр. свідчить про зростання інтересу науковців до даної проблематики і підвищення академічної активності у цій галузі (див. рис. 1.2).

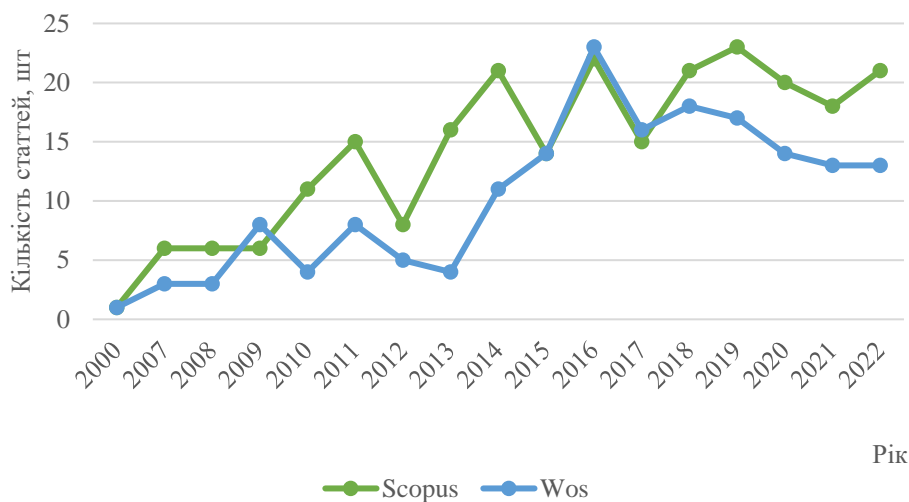

Рисунок 1.2 – Динаміка опублікованих статей щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності, 2000-2022 рр.

Нерівномірне зростання кількості наукових праць може бути пояснене змінами в сучасному бізнес-середовищі, впровадженням нових технологій, зміною регуляторних вимог і стандартів фінансової звітності. Це створює потребу в дослідженнях, спрямованих на вдосконалення процедур звітності та ефективності діяльності підприємств.

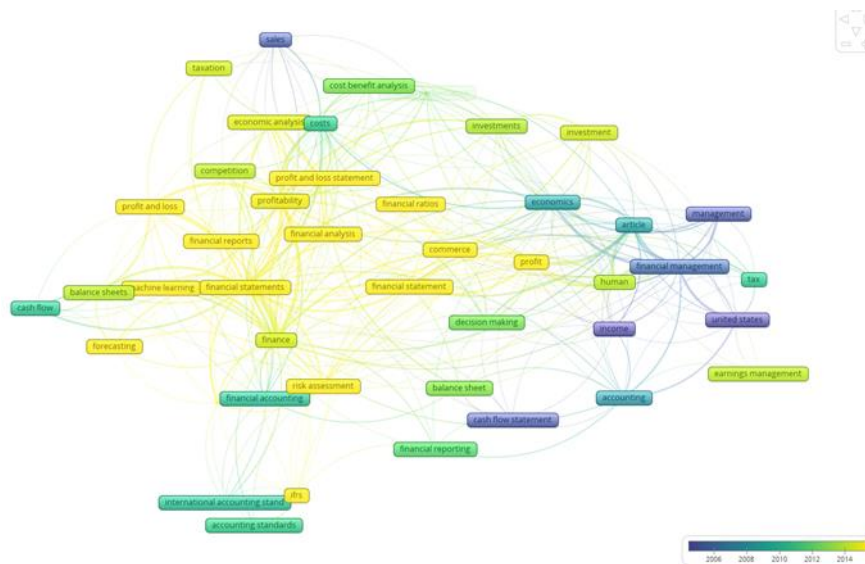

Рисунок 1.3 – Карта контекстуально-часового виміру досліджень щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності

В підтвердження наведеної тези було проведено аналіз еволюційно-часового блоку досліджень, опублікованих у виданнях бази даних Scopus та WoS (рис. 1.3).

На основі якого можна виокремити 3 основні етапи розвитку наукової думки щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності:

– до 2008 – дослідження у галузі звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства зосереджувалися на аналізі управлінських аспектів діяльності суб'єктів господарювання. Це означає, що дослідники цікавилися оцінкою ефективності управлінських рішень, використанням фінансової звітності для планування та контролю, а також аналізом факторів, що впливають на фінансові показники підприємств. Цей підхід був спрямований на розуміння та покращення управлінської діяльності компаній, забезпечення ефективного використання ресурсів та досягнення позитивних фінансових результатів. Дослідники аналізували фактори успіху або невдачі в управлінні підприємствами, використовуючи фінансову звітність як інструмент.

– 2009-2013 – дослідження цього періоду, в основному, були зосереджені на методиці побудови звіту про фінансові результати. У цей період було приділено значну увагу питанням структури звіту про фінансові результати, правильності та точності включення фінансової інформації, методам оцінки фінансових показників та визначення прибутку. Дослідники спрямовували свої зусилля на вдосконалення методологічних підходів до звітності, що дозволяло забезпечувати більш точну, надійну та порівняльну інформацію про фінансові результати підприємств.

– 2014 – до тепер – дослідження цього періоду фокусуються на ідентифікації, оцінці та управлінню ризиками, пов'язаними з фінансовою звітністю підприємств. У цьому періоді дослідження спрямовані на вивчення факторів, які можуть призвести до помилок, зловживань або недостовірної фінансової звітності. Ризики пов'язані зі змінами в законодавстві, облікових

політиках, стандартах бухгалтерського обліку, а також з факторами внутрішнього та зовнішнього середовища, які можуть впливати на фінансові показники. Отже, аналіз еволюційно-часового блоку досліджень підтверджує важливість та актуальність досліджень щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства, а також показує зростання інтересу наукової спільноти до даної проблематики.

Наступним кроком проведення бібліометричного аналізу досліджень щодо звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства є побудова бібліометричних карт за допомогою програмного забезпечення VOSviewer на основі інформації з найбільших наукометричних бах даних Scopus та WoS.

Оскільки, у звітності за МСФЗ звіт про фінансові результати у «чистому вигляді» носить назву звіт про сукупні доходи – як один звіт, або ж подається як звіт про прибутки та збитки разом зі звітом про інший сукупний дохід, тобто як два окремих звіти. Тому подальший бібліометричний аналіз буде формуватися на основі наступних пошукових запитів: прибутки та збитки («profit and loss»), фінансова звітність («financial statement»), сукупний дохід («comprehensive income»). Результати цього блоку бібліометричного аналізу представлені на рис. 1.4.

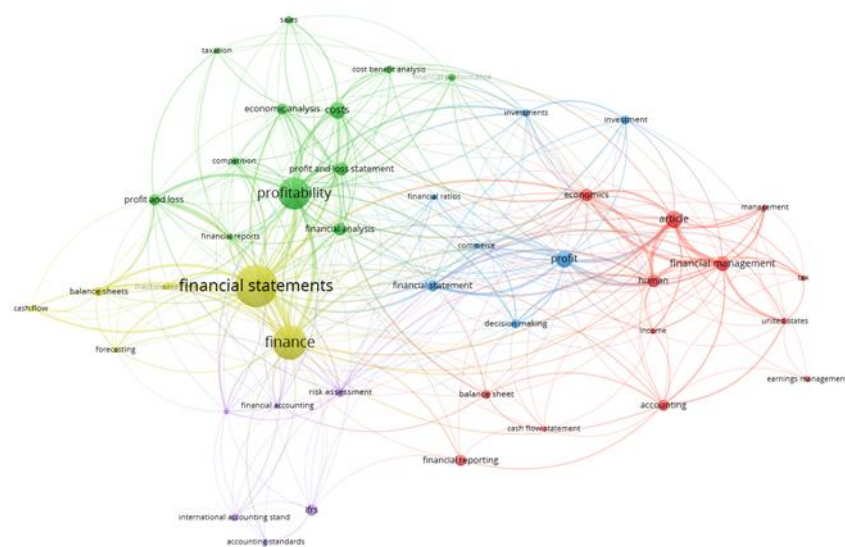

Рисунок 1.4 – Ідентифікація взаємозв'язку досліджень щодо звіту про фінансові результати з іншими поняттями

Зауважимо, що кластерний аналіз може мати кілька корисних аспектів, адже він допомагає ідентифікувати ключові теми і напрямки досліджень, що є актуальними у сфері звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства. Кожен кластер представляє певну підтему або аспект досліджень, а кольорове позначення кластерів дозволяє візуально відрізнити їх один від одного та зрозуміти, які тематичні групи присутні у дослідженнях. Кластерний аналіз дозволяє групувати схожі статті та дослідження разом, що сприяє легшому орієнтуванню у великому обсязі наукової літератури.

Таким чином, на карті виділено 5 кластерів, які позначені різними кольорами.

Кластер 1 (червоний) – у цьому кластері домінують статті, які досліджують питання обліку, фінансового управління, економіки та фінансової звітності. Ключові слова, такі як "accounting" (бухгалтерський облік), "financial management" (фінансове управління), "economics" (економіка) та "financial reporting" (фінансова звітність), свідчать про основні тематичні напрямки досліджень у цьому кластері. Дослідники, які працюють у цій області, зосереджуються на розумінні процесів фінансового аналізу, оцінки фінансових результатів та використанні показників ефективності для оцінки фінансового стану підприємств. Цей кластер відображає значний інтерес до розуміння і вдосконалення практик фінансового управління та звітності. Дослідники у цьому напрямку працюють над розробкою нових методів та підходів до оцінки фінансової діяльності підприємств, щоб забезпечити точність, надійність і сталість фінансової звітності.

Кластер 2 (зелений) – у цьому кластері досліджуються питання фінансового аналізу прибутковості. Ключові слова, такі як "profitability" (прибутковість), "profit and loss" (прибуток і збитки), "economics" (економіка), "profit and loss statement" (звіт про прибуток і збитки), "financial analysis" (фінансовий аналіз) та "financial reports" (фінансові звіти), вказують на основні

теми досліджень у цьому кластері. Дослідники у цій області зосереджуються на аналізі фінансових показників, оцінці прибутковості підприємств, розумінні змін у фінансових результатах та підготовці звітності про прибуток і збитки. Цей кластер відображає значний інтерес до дослідження та розуміння фінансових показників, їх впливу на ефективність діяльності підприємств і розробки стратегій для поліпшення фінансових результатів, та нових методів аналізу фінансових звітів, визначення факторів, що впливають на прибутковість, та виявлення шляхів для оптимізації фінансової діяльності підприємств.

Кластер 3 (синій) – відображає інтерес до розуміння які стратегії інвестування сприяють збільшенню прибутку та як прийняття рішень впливає на фінансові результати. Дослідники у цьому кластері аналізують різні аспекти прибутковості, інвестиційних стратегій та роль прийняття рішень у досягненні фінансових цілей підприємств.

Кластер 4 (жовтий) – цей кластер відображає інтерес до вивчення фінансової звітності, аналізу фінансових показників та використання фінансової інформації для оцінювання ефективності діяльності підприємств. Дослідження в цьому кластері спрямовані на розуміння фінансової стабільності, рентабельності та фінансової ризикованості підприємств, а також на розробку методів та моделей для прогнозування фінансових показників. Ключові слова, такі як "Financial Statement" (фінансовий звіт), "balance sheets" (балансові звіти), "finance" (фінанси) і "forecasting" (прогнозування), свідчать про основні аспекти досліджень у цьому кластері. Дослідники у цій галузі досліджують структуру та зміст фінансових звітів, аналізують баланс, вивчають фінансові процеси та методи прогнозування в контексті оцінювання ефективності діяльності підприємств.

Кластер 5 (фіолетовий) – дослідники у цього кластеру досліджують методи та підходи до оцінки ризиків у фінансовій звітності, аналізують вплив міжнародних стандартів бухгалтерського обліку на фінансову звітність та досліджують питання, пов'язані з фінансовим обліком підприємств.

Дослідження в цьому кластері спрямовані на розуміння процесів оцінки ризиків у фінансовому звіті, впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та розробку методів фінансового обліку, що допомагають оцінювати ефективність діяльності підприємств.

Ключові тези, наукові надбання, що були проаналізовані у виокремлених на основі кластерного аналізу працях (відструктурованих за релевантністю та цитованістю) стануть основою подальших емпіричних досліджень за обраною тематикою в наступних підрозділах даної роботи.

1.3 Методика побудови звіту про фінансові результати

Згідно з НП(С)БО 1, Звіт про фінансові результати містить в собі дані про доходи (сукупний дохід та інший сукупний дохід), витрати, прибуток та збиток. Вони і є основними елементами цього виду звіту, що відображені на рисунку 1.5

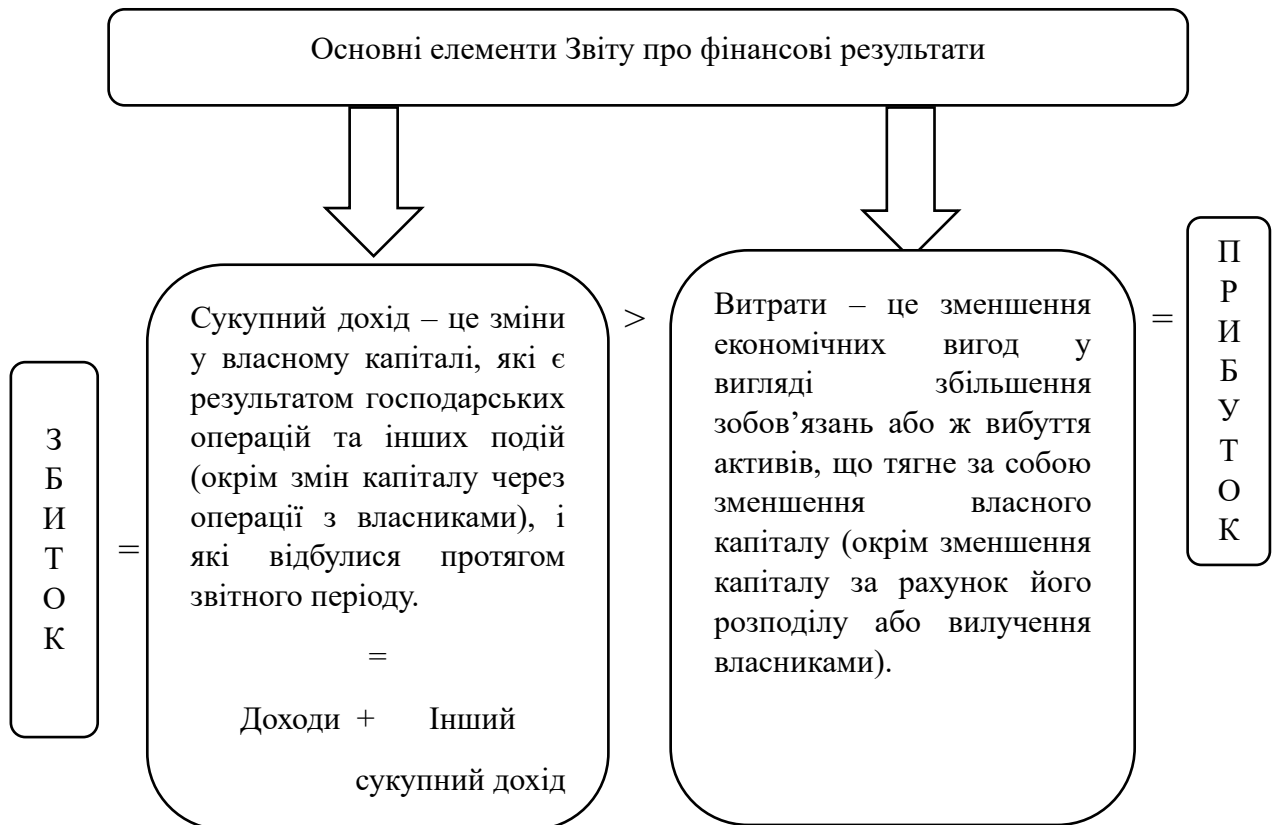

Рисунок 1.5 – Головні елементи Звіту про фінансові результати

Доходи – це зростання економічних вигод шляхом зменшення зобов'язань або надходження активів, що в результаті дає збільшення власного капіталу (винятком є зростання капіталу шляхом здійснення внесків власників).

Інший сукупний дохід – це витрати та доходи, що не входять до фінансових результатів суб'єкта підприємницької діяльності.

Сума звичайних доходів й іншого сукупного доходу утворюють показник загального сукупного доходу.

Порівнюючи доходи та витрати визначають фінансовий результат: прибуток або збиток. Прибуток – сума доходів, яка переважає пов'язані з ними витрати. Збиток утворюється коли сума витрат перевищує суму доходу, для одержання якого були зроблені ці витрати.

Потрібно дотримуватися правил визнання доходів та витрат для того, щоб правильно визначити фінансовий результат діяльності підприємства.

П(С)БО 15

«Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати» містять вимоги щодо визнання доходів та витрат. В П(С)БО 15 зазначено п'ять груп доходів:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи. [3]

На таблиці 1.1. представлені загальні умови визнання доходів та витрат, які необхідно знати для достовірного визначення фінансового результату.

Табл. 1.1 – Загальні умови визнання доходів та витрат [Узагальнено на основі джерел 3,4]

Загальні умови визнання	
Доходи	Витрати
Оцінка доходу може бути точно правильно визначена; відбувається визначення в момент зменшення зобов'язань або збільшення активу, що призводить до зростання власного капіталу (окрім збільшення капіталу шляхом здійснення внесків власників підприємства)	Оцінка витрат може бути достовірно визначена під час зростання зобов'язань або зменшення активу, що в результаті призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу шляхом розподілу або ж вилучення власниками). Витрати підтверджуються витратами звітного періоду разом з визнанням доходу, для отримання якого вони були зроблені.

Варто зауважити, що доходами не визнаються наступні надходження:

- суми попередньої оплати товарів;
- прибуток від розміщення цінних паперів;
- суми непрямих податків, які необхідно перерахувати до бюджету або позабюджетних фондів. Серед таких податків акциз, податок на додану вартість та інші податкові обов'язкові платежі;
- внесені аванси в якості оплати за товари, послуги чи роботи;
- грошові суми отримані за договором комісії, агентським й другим аналогічним договором на користь принципала, комітента тощо;
- грошові суми на погашення позик чи суми завдатку під заставу, при умові складеного договору з прописаними відповідними пунктами.

Не визнаються витратами та не входять до Звіту про фінансові результати:

- повернення коштів за раніше отримані позики;
- платежі за договорами комісії, агентськими угодами та другими аналогічними договорами на користь принципала, комітента тощо;
- витрати, які згідно з П(С)БО, зазначаються зменшенням власного капіталу;
- здійснення авансових платежів за роботи, запаси та послуги;

- інші збільшення зобов'язань чи зменшення активів, які не відповідають критеріям згідно з П(С)БО. [4]

В залежності від видів діяльності підприємства відбувається формування фінансових результатів у Звіті про фінансові результати. Як відомо, діяльність суб'єкта господарювання поділяється на фінансову, інвестиційну та звичайну, яка містить в собі операційну (основну й іншу), а також надзвичайну. Однакові події можуть бути для одного підприємства звичайними, а для іншого надзвичайними.[5]

Звіт про фінансові результати складається з чотирьох розділів:

- Фінансові результати;
- Сукупний дохід;
- Елементи операційних витрат;
- Розрахунок показників прибутковості акцій.

Доходи та витрати від фінансової, інвестиційної, операційної та іншої операційної діяльності суб'єкта господарювання зазначають в різних статтях звіту. Роздільно визначають результат від операційної діяльності підприємства, фінансовий результат від реалізації продукції та фінансовий результат від його роботи загалом.

Розділ I «Фінансові результати» має значну кількість статей та певних нюансів при заповненні. В таблиці 1.2 подано інформації по заповненню відповідних статей першого розділу звіту.

У другому розділі звіту «Сукупний дохід» зазначають інформацію про доходи та витрати, що не увійшли до першого розділу. Ці доходи та витрати відображають на рахунках обліку капіталу, а саме це витрати й доходи, одержані упродовж звітного періоду як результат господарських операцій й інших подій, і мають свою специфіку відображення в бухгалтерському обліку.

Таблиця 1.2 – Заповнення рядків розділу Фінансові результати

№ статті	Назва статті	Типові рахунки для заповнення статей звіту	Інформація щодо заповнення
2000	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Обороти за дебетом 70 Рахунку (окрім 704) із кредитом 791	Зазначають чистий дохід від реалізації продукції за вирахуванням вартості повернутих раніше реалізованих товарів, наданих знижок покупцям, податків та зборів(податок на додану вартість, акциз, у суб'єктів туристичної діяльності – туристичний збір), доходів, які за договорами належать принципалам, комітентам і тому подібне. Платежі за оренду включають в цю статтю приумові, що компанія займається орендою або орендою інвестиційної нерухомості як основною діяльністю. Торговці цінними паперами відображають доходи від операцій із цінними паперами, а комісіонер зазначає дохід від надання комісійних послуг.
2050	Собівартість реалізованої продукції (товарів, послуг, робіт)	Обороти за дебетом рахунків 901-903	Відображають собівартість реалізованої продукції, робіт чи послуг. Відповідно до попереднього рядка наводять витрати, що пов'язані з основною діяльністю суб'єкта господарювання.
2090, 2095	Валовий прибуток, валовий збиток	Прибуток (додатне значення): рядків 2000 + 2010 – 2050 – 2070. Збиток утворюється при від'ємному значенні.	Вказані рядки є першими показниками фінансового результату, які відображають результат від продажу продукції підприємства
2120	Інші операційні доходи	Дебет 71 рахунку з кредитом рахунку 791	Зазначаються доходи, які є компонентами операційної діяльності суб'єкта господарювання, але, при цьому не є доходами від основної діяльності. До таких доходів відносять: дохід від продажу необоротних активів, призначених для продажу та групи вибуття, оборотних активів (окрім фінансових інвестицій); дохід від операційних курсових різниць; сума від операційної оренди активів; сума одержаного доходу від роялті, проценти на залишки коштів на банківських рахунках

Продовження таблиці 1.2

№ статті	Назва статті	Типові рахунки для заповнення статей звіту	Інформація щодо заповнення
2130	Адміністративні витрати	Дебет 791, кредит рах. 92	Відображення даних по цих статтях залежить від нюансів організації відповідних процесів та діяльності підприємства.
2150	Витрати на збут	Дебет 791, кредит рах. 93	
2180	Інші операційні витрати	Дебет 791, кредит рах. 94	
2220	Інші фінансові доходи	Дебет 73 рахунку з кредитом 792	В цьому рядку підсумовують дані про дивіденди, проценти й інших доходів від фінансових інвестицій, окрім тих доходів, які обліковують за методом участі в капіталі.
2240	Інші доходи	Дебет 74 рахунку з кредитом 792	Відображаються неопераційні доходи, тобто ті доходи, що не увійшли до попередніх статей.
2250, 2255	Фінансові витрати; Втрати від участі в Капіталі	Дебет 792 і кредит 95 рахунку	Статті заповнюють за даними однойменних операційних рахунків
2270	Інші витрати	Дебет 793, кредит 97	
2300	Втрати (дохід) з податку на прибуток	Дохід : дебет рахунку 98, кредит 791. Витрати: дебет 791, кредит 98	Зазначають суму податку на прибуток взявши до уваги відстрочені податки. Цю статтю можуть не заповнювати суб'єкти підприємницької діяльності, які є платником єдиного податку, і при цьому заповнюють повний фінансовий звіт замість скороченого чи малого.

В таблиці 1.3 подано інформації по заповненню відповідних статей другого розділу звіту.

Табл. 1.3 – Заповнення рядків розділу Сукупний дохід

№ статті	Назва статті	Типові рахунки для заповнення статей звіту	Інформація щодо заповнення
2400	Дооцінка (уцінка) необоротних активів	Оборот Кредиту рахунків 411, 412, 414 за вирахуванням оборотів дебету 411, 412, 414	Зазначають суму дооцінки нематеріальних активів та об'єктів основних засобів за вирахуванням вартості уцінки цих об'єктів упродовж звітного періоду в межах сум раніше здійснених дооцінок.
2405	Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	П. 38-41 П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	Відповідно до НП(С)БО 13 в даній статті вказують суму зміни балансової вартості об'єктів хеджування.
2410	Накопичені курсові різниці	Обороти за дебетом 413 рахунку або ж кредиту 413	Вказують суми курсових різниць за зобов'язаннями власників із внесків у статутний капітал. Курсові різниці, що визнають в іншому сукупному доході та зазначають у складі власного капіталу
2415	Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	Обороти за кредитом рахунку 42 за вирахуванням оборотів по дебету того ж рахунку	Відображається облік фінансових інвестицій, що ведуться за методом участі в капіталі
2445	Інший сукупний дохід	Різниця оборотів за кредитом рахунків 424, 425 та дебету цих рахунків	В дану статтю входять ті доходи, які неможливо було віднести до інших статей або ж за ознаками істотності цих доходів виділити окрему статтю неможливо
2450	Інший сукупний дохід до оподаткування	Обраховують як суму рядків звіту 2400, 2405, 2410, 2415, 2445	Відображають підсумовування попередньовказаних статей

Продовження Табл. 1.3

2455	Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	Знаходять шляхом розрахунку	Зазначають податок на прибуток, що має пряме відношення до іншого сукупного доходу
2460	Інший сукупний дохід після оподаткування	Сума рядків 2450, 2455	Вказується залишкова сума іншого сукупного доходу за вирахуванням податку.
2465	Сукупний дохід	Сума рядків 2350 (2355) та 2460	Зазначається підсумок даного розділу.

«Елементи операційних витрат» - третій розділ Звіту про фінансові результати, котрий містить поелементний перелік витрат за звітний період, що виникає у суб'єкта господарювання, а саме це витрати на управління, на виготовлення та збут, на інші операційні витрати, але за вирахуванням витрат, які є складовими собівартості продукції, що виготовлена та використана самим суб'єктом господарювання.

«Розрахунок показників прибутковості акцій» - останній розділ звіту, який заповнюють переважно акціонерні товариства діяльність яких полягає в продажу простих та потенційних акцій на фондових біржах. Товариства, що знаходяться на стадії випуску таких акцій також мають заповнювати цей розділ. Назва статей розділу розкрива зміст показників, тому особливих труднощів у процесі заповнення не утворюється. [6]

Формування фінансової звітності підприємствами за міжнародними стандартами набирає з кожним роком все більшої популярності. Проте при переході з вітчизняних на міжнародні стандарти фінансової звітності у суб'єктів господарювання виникають певні складнощі. Вони пов'язані із обов'язковим застосуванням професійного судження щодо оцінювання, визнання та розкриття даних у фінансовій звітності. Підприємства мають змогу визначати на власний розсуд необхідність використання міжнародних стандартів фінансової звітності. Цей момент передбачений Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 966. Перетворення фінансової звітності за МСФЗ необхідна і при умові наявності іноземного інвестора, який має можливість інвестувати власні кошти. Трансформація – процес переходу від формування фінансової звітності за вітчизняними стандартами до складання її за вимогами міжнародних стандартів. Сам процес переходу базується на тому, що необхідно виявити відмінності між двома видами стандартів в обліку та звітності згідно з МСФЗ та П(С)БО, наступним кроком знайдені розбіжності врегулювати через систему бухгалтерського обліку [7]. Процес адаптації передбачає проведення аналізу балансу та звіту про фінансові результати, які сформовані за вітчизняними стандартами та

зроблення потрібних правок для забезпечення даних згідно з нормами міжнародних стандартів фінансової звітності. На рисунку 1.6 відображено формування показників Звіту про фінансові результати.

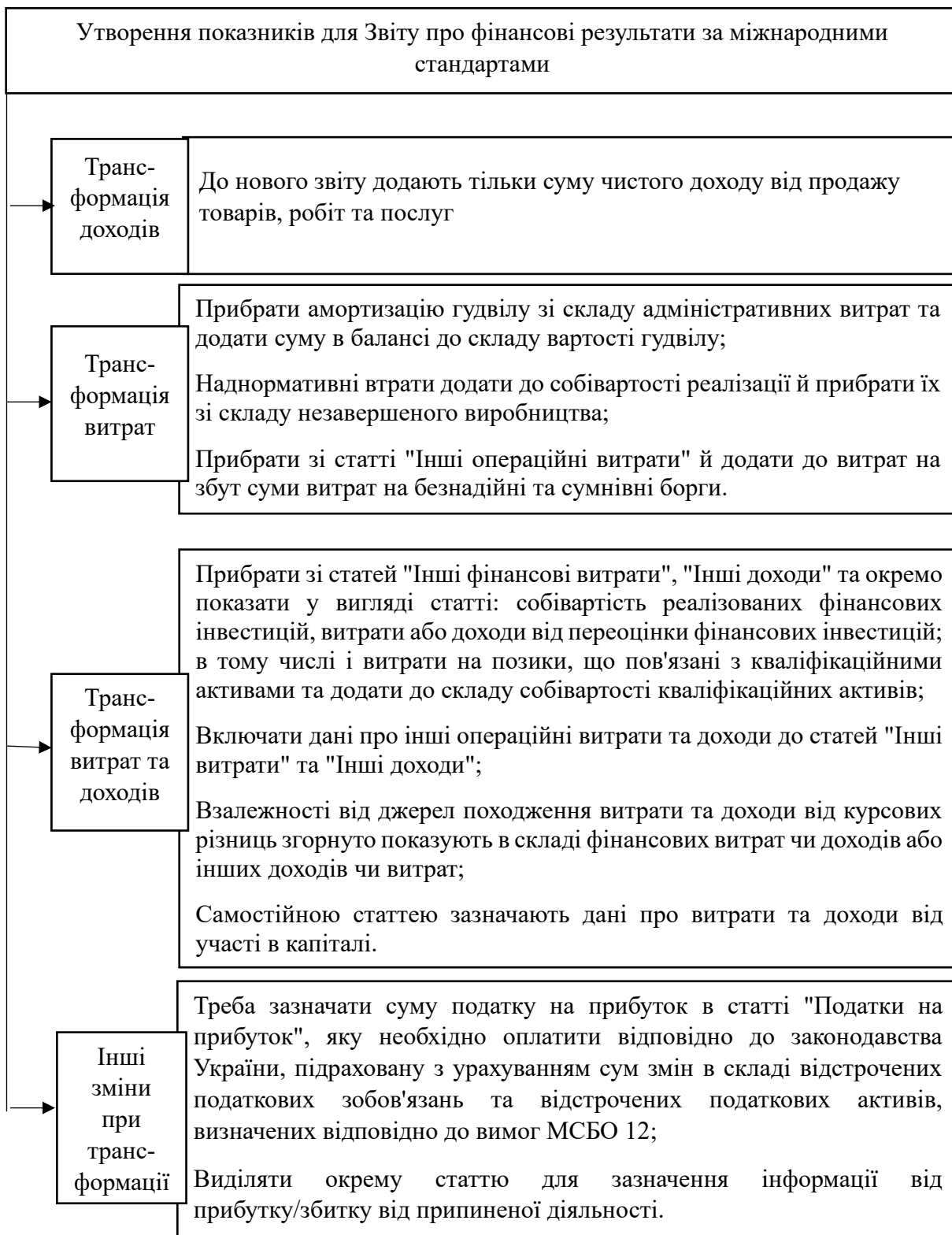

Рисунок 1.6 – Формування показників для Звіту про фінансові результати за міжнародними стандартами.

Таким чином, основними компонентами Звіту про фінансові результати є доходи та витрати, прибуток, збиток. Звіт складається з чотирьох розділів: Фінансові результати, Сукупний дохід, Елементи операційних витрат, Розрахунок показників прибутковості акцій. Вони розкривають зміст доходів та витрат, прибутку або збитку підприємства за звітний період.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Методичні аспекти аналізу Звіту про фінансові результати

Для проведення аналітичного оцінювання фінансового результату суб'єкта господарювання використовують Звіт про фінансові результати, який слугує в якості головного інформаційного джерела.

Здійснення аналізу й подальше прогнозування фінансових результатів роботи компанії має досить вагоме значення не лише для керівних осіб (власників) підприємства, а й для всіх економічних партнерів та інвесторів, що співпрацюють або обмірковують можливу спільну діяльність з даним підприємством. Суб'єкти господарювання мають постійно працювати над підняттям рівня якості здійснюваного аналізу фінансових результатів, оскільки це є однією з умов успішності зовнішніх та внутрішніх взаємодій [8].

Отримання головних параметрів, які надають правдиве та об'єктивне зображення фінансового стану суб'єкта підприємницької діяльності, й використання цих даних у майбутньому, з метою прийняття управлінських та організаційних рішень є основною ціллю аналізу Звіту про фінансові результати [9].

Звіт про фінансові результати та його роль в інформаційному забезпеченні фінансового становища суб'єкта господарювання висвітлюють в своїх публікаціях та дослідженнях багато вчених. Серед них такі як: Є.В. Мних, М.Г. Чумаченко, Є.Є. Іонін, В.К. Савчук, Л.М. Кіндрацька, Ю.С. Цал-Цалко, О.Я. Базилінська, В.О. Мец, Г. В. Савицька, В. В. Ковальов, А. Д. Шеремет та ін. В роботах цих науковців написані методичні рекомендації, які стосуються здійснення аналітичного дослідження фінансового стану компанії. Їх радять використовувати під час оцінювання Звіту про фінансові результати та його показники [8].

При перегляді наукових та навчальних видань вчених та просто авторів методичної літератури можна помітити, що вони виділяють такі основні підходи для аналізування фінансових результатів підприємства, які на їх розсуд є найбільш дієвими (таблиця 2.1)

Таблиця 2.1 – Основні напрями, виділені в методичній літературі, в аналізі Звіту про фінансові результати [10]

№	Автори науковці	Основні зазначені напрями в аналізі фінансових результатів
1	Є. В. Мних [11, с. 258–278, 334–340]	Аналізування політики, що стосується дивідентів; Аналізування витрат та доходів, фінансових результатів утворених від фінансової діяльності; Визначення рівня та оцінювання динаміки показників прибутку отриманого від операційної діяльності; Оцінювання та аналізування фінансового та виробничого левериджу; Факторний аналіз прибутку (збитку) одержаного від операційної діяльності; Аналізування витрат та доходів, фінансових результатів утворених від інвестиційної діяльності; Аналізування ефективності використання прибутку; Аналіз рентабельності.
2	П. Я. Попович [12]	Факторний аналіз прибутку отриманий від продажу продукції та надання оцінки в загальному по динаміці показників прибутку, щостановить аналізування фінансових результатів; Проведення аналізу щодо розподілення прибутку; Аналізування сили впливу інфляції на утворення фінансових результатів; Аналізування застосування чистого прибутку суб'єктами господарювання.
3	Н.М. Притуляк, М. Д. Білик, Н. Ю. Невмержицька, О. В. Павловська. [13, с. 427–478]	Факторний аналіз показників рентабельності; Горизонтальний та вертикальний аналіз утворених фінансових результатів суб'єкта господарювання; Аналізування можливостей оптимізації прибутку та зменшення витрат з системою «директ-кост» в якості теоретичної основи; Аналізування резервів підвищення прибутку; Аналізування показників рентабельності.
4	І. В. Шварц, Б. Є. Грабовецький, [14, с. 216–245]	Аналізування фінансового та виробничого левериджу; Аналізування прибутку утвореного в результаті продажу товарів, послуг або виконання робіт; Оцінювання резервів збільшення прибутку; Проведення аналізу структури, рівня, складу та динаміки фінансових результатів; Проведення аналізу показників рентабельності; Знаходження рівня беззбитковості; Надання оцінки рентабельності від продажу товарів.

Продовження таблиці 2.1

5	Ю. С. Цал-Цалко [15, с. 447–476]	Аналізування утворення фінансових результатів; Аналізування правильності розподілення чистого прибутку; Аналізування рівня впливу будь-яких факторів на отримані фінансові результати.
6	К. В. Ізмайлова [16, с. 24–40]	Дослідження взаємозв'язку прибутку, собівартості й розмірів виробництва; Факторний аналіз прибутку отриманого від операційної діяльності підприємства; Проведення аналізу структури, рівня, складу та динаміки фінансових результатів.
7	М. В. Стельмах, Б. М. Литвин [17, с. 37–80]	Аналізування показників рентабельності суб'єкта господарювання; Факторний аналіз прибутку отриманого від операційної діяльності підприємства; Оцінювання складу та динаміки фінансових результатів; Аналізування взаємозв'язку величини виробництва, витрат та прибутку.

Здебільшого аналіз фінансових результатів проводиться за такими напрямками як:

- аналіз фінансового результату від операційної діяльності в якості основної діяльності;
- аналіз показників роботи підприємства;
- оцінка рівня, структури та динаміки фінансових результатів та доходів й витрат;
- визначення того, наскільки сильно впливають ті чи інші фактори на утворення фінансового результату компанії [18].

Використовують різні методи при здійсненні аналізу, наприклад це: трендовий, факторний, коефіцієнтний, вертикальний та горизонтальний аналіз, методи економічної кібернетики та оптимального програмування, економічні методи, теорії прийняття рішень та методи дослідження операцій. Концепцію фінансового важеля та CVP-аналіз застосовують для проведення ґрунтовної оцінки фінансових результатів та більш конкретного обґрунтування порад для поліпшення роботи суб'єкта підприємницької діяльності. Проте для отримання достовірних даних від аналізу необхідно щоб інформація була

порівнювана та взята не менше ніж за останні три роки роботи суб'єкта господарювання. [9,18]

Взагалом можна сказати, що аналіз Звіту про фінансові результати виконується за структурою представленою на рисунку 2.1

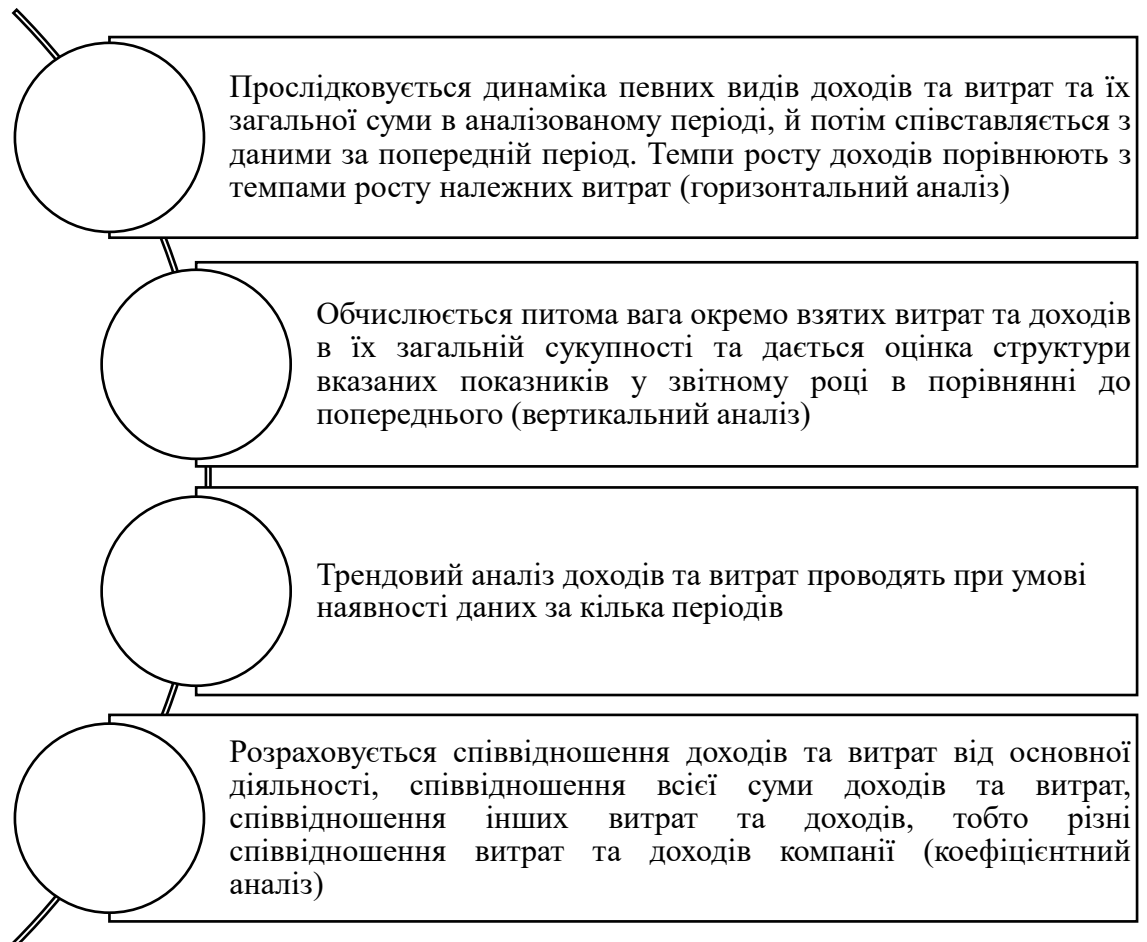

Рисунок 2.1 – Структура проведення аналізу Звіту про фінансові результати

Джерело: створено на основі даних [9]

Аналіз фінансового результату містить в собі такі компоненти:

- дослідження питомої ваги різних показників в їх загальній сукупності;
- визначення оцінки факторів впливу на результативний показник;
- оцінювання певних відносних та абсолютних показників у динаміці за обрані роки;
- дослідження темпів приросту показників за обрані роки [19].

При вертикальному аналізі здійснюються міжгосподарські порівняння, а саме за величиною продажу, за обсягом ресурсів, які використовуються при виробництві, за кількістю працівників. Відносні показники мають позитивний вплив на аналіз, точніше кажучи, вони згладжують негативний вплив від інфляційних процесів. Цей негативний вплив може значно спотворити дані фінансової звітності, що призводить до недотримання умови порівнянності показників під час їх дослідження в динаміці. При вертикальному аналізі показником виступає питома вага конкретного елемента в загальному результаті і розраховується вона за формулою 2.1:

$$ПВ_1 = \frac{A_1}{ПР} \quad (2.1),$$

де A_1 – це величина певного елемента,

ПР – підсумковий результат.

Горизонтальний аналіз дозволяє дослідити за обраний період зміну показників. Абсолютне відхилення обраховується за формулою 2.2:

$$\Delta ФР = ФР_1 - ФР_0 \quad (2.2),$$

де $ФР_1$, $ФР_0$ – це величина фінансового результату за звітний та базисний роки відповідно.

Трендовий аналіз Звіту про фінансові результати дає змогу визначити максимальне та мінімальне значення фінансового результату за обрані послідовні роки; вирахувати середнє значення фінансового результату за 5 – 10 років, згладжуючи при цьому нестабільні фактори; створити тренд фінансового результату з урахуванням всіх важливих характеристик роботи суб'єкта господарювання.

Здійснення трендового аналізу може бути ускладнене через зміни в складі показників та форм, через зміни в Плані рахунків, за рахунок

інтерпретацій різноманітних господарських операцій та їх відображення у звітності.

Трендовий аналіз проводять розраховуючи темп росту та темп приросту за формулами 2.3 та 2.4 відповідно:

$$TR = \frac{\Phi P_1}{\Phi P_0} * 100\% \quad (2.3)$$

де TR – це темп росту,

ΦP_1 – це фінансовий результат за звітний рік,

ΦP_0 – це фінансовий результат за базисний рік.

$$TP = \frac{\Phi P_1 - \Phi P_0}{\Phi P_0} * 100\% \quad (2.4)$$

де TP – це темп приросту,

ΦP_1 – це фінансовий результат за звітний рік,

ΦP_0 – це фінансовий результат за базисний рік.

Головними комплексними показниками факторного аналізу є зміна собівартості, асортименту та структури товару (продукції), обсягу та зміна рівня ціни. Від перелічених показників залежить збільшення обсягу доходу від продажу продукції підприємства [19].

Коефіцієнтний аналіз або аналіз відносних показників полягає у визначенні взаємозв'язків між показниками, розрахунку відношень між різними позиціями різних або однієї і тієї ж форми звітності. Найчастіше співставляють показники доходів та витрат [20].

Наприклад, відношення двох показників одного звіту: інші операційні доходи та інші операційні витрати (формула 2.5), співвідношення інших доходів та інших витрат (формула 2.6) :

$$K = \frac{\text{Інші операційні доходи (ряд.2120)}}{\text{Інші операційні витрати (ряд.2180)}} \quad (2.5)$$

$$K = \frac{\text{інші доходи (ряд.2240)}}{\text{Інші витрати (ряд.2270)}} \quad (2.6)$$

Дані коефіцієнти показують в скільки разів доходи перевищують (більші за одиницю) або менші (менші за одиницю) за витрати.

Аналіз витрат та доходів дає змогу дослідити значення їх впливу на чистий прибуток (збиток). Важливим є процедура оцінки якості фінансових результатів, іншими словами можна сказати визначення стабільності їх одержання. Для того щоб провести оцінювання здійснюють обчислення та аналіз зміни таких груп співвідношень:

- показників прибутку (збитку) до чистого доходу від продажу товарів, послуг, робіт;
- відношення показників витрат від звичайної діяльності, тобто це адміністративні та збутові витрати, собівартість продажу продукції, до чистого доходу від продажу цієї продукції, робіт;
- співвідношення чистого доходу від продажу продукції до активів суб'єкта господарювання [9].

Отже, найбільш відомі методи аналізу Звіту про фінансові результати це горизонтальний та вертикальний, коефіцієнтний та трендовий, набуває популярності методика, що полягає в поєднанні горизонтального аналізу з розрахунком темпів росту. Під час аналізу досліджують всі статті Звіту про фінансовий результат й при цьому, насамперед, необхідно дати оцінку структурі витрат та доходів й її вплив на значення чистого прибутку (збитку), величині та динаміці змін всіх показників суб'єкта підприємницької діяльності. Аналіз Звіту про фінансові результати має здійснюватися в межах перевірки всієї фінансової звітності (найбільш потрібним є баланс та Звіт про рух грошових коштів) з метою одержання правдивої та суттєвої інформації.

2.2. Оцінювання показників ефективності діяльності підприємства

Формування фінансових результатів проводять з метою досягнення бажаних розмірів фінансових результатів, реалізації всіх резервів шляхом операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Звіту про фінансові результати містить в собі показники, які вкрай важливі при аналізі ефективності роботи суб'єкта господарювання. До основних показників відносять чистий дохід, валовий прибуток або збиток, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування, фінансовий результат до оподаткування, чистий прибуток або збиток. [21]

До показника чистого доходу відносять отримані грошові кошти від продажу товарів, надання послуг та виконаних робіт за вирахуванням поверненої покупцями та замовниками продукції, всіх наданих знижок, акцизу та податку на додану вартість. Існує ще формула для обчислення чистого доходу:

$$\text{ЧД} = \text{ВД} - \text{ПДВ} - \text{ІПП} \quad (2.7)$$

де ВД – це валовий дохід, ІПП – це збори та інші податкові платежі, що є частиною вартості товару, і оплачуються за рахунок доходу, ПДВ – податок на додану вартість.

Чистий дохід зазначають на рахунках сьомого класу, які призначені для показу доходів від різних видів діяльності підприємства (за винятком 76 рахунку на якому вказують страхові виплати) [22].

Показник валового прибутку відображає те, що отримують після віднімання витрат підприємства. Це перший показник фінансового результату, що відображає результат продажу продукції. Для того щоб отримати показник валового прибутку або збитку потрібно від чистого доходу відняти собівартість реалізації товару, робіт, послуг.

Через певний проміжок часу цей валовий прибуток (при позитивному значенні) буде використано для покриття операційних витрат разом з адміністративними та збутовими витратами понесеними протягом звітного року. Якщо при розрахунку даного показника отримано від'ємне значення, тобто збиток, це свідчить про те, що виручка отримана від продажу продукції підприємства не покриває собівартості реалізованих товарів, послуг чи робіт [6].

Показник фінансовий результат від операційної діяльності обраховують як суму валового прибутку та інших операційних доходів з вирахуванням збутових, адміністративних та інших операційних витрат. Після підрахунку отримують або операційний прибуток, або операційний збиток.

Фінансовий результат до оподаткування розраховується як алгебраїчна сума фінансового результату від операційної діяльності, доходів таких як: доходи від участі в капіталі, фінансові та інші доходи, за мінусом втрат від участі в капіталі, фінансових та інших витрат. Суб'єкти підприємницької діяльності сплачують податок на прибуток виходячи із фінансових результатів звичайної діяльності до оподаткування з урахуванням встановлених ставок податку.

Чистий прибуток або збиток можна порахувати двома способами: перший це від всіх доходів треба відняти всі витрати, а другий – це від фінансового результату до оподаткування вираховують витрати з податку на прибуток. Прибуток, що залишився в підприємства підлягає подальшому розподілу на розсуд керівників чи власників підприємства.

Під час проведення аналізу Звіту про фінансові результати здійснюють аналіз динаміки та структури фінансових результатів в цілому. Такий аналіз проводять маючи показники мінімум за три роки, що дозволяє зрозуміти внаслідок здійснення якої діяльності отримано прибуток (збиток) та уявлення про загальну наявність прибутку, а також спрямування розвитку суб'єкта господарювання.

Показники рентабельності дають змогу побачити те, що не можливо побачити за допомогою аналізу структури та динаміки фінансових результатів, а саме це ефективність діяльності. Ефективність можна трактувати як відношення одержаного результату до всієї величини діяльності або ж до понесених витрат. У фінансово-економічному аналізі це носить назву рентабельність. Даний показник можна порахувати на основі зазначених даних в Звіті про фінансові результати [23].

Показники рентабельності можна згрупувати згідно із зацікавленістю учасників економічного процесу. Взаляному, ці показники об'єднують в три групи:

- показники рентабельності активів (капіталу);
- показники рентабельності продукції;
- показники, які обчислені на основі руху наявних грошових коштів.

Показники рентабельності капіталу утворюються шляхом обчислення рівнів рентабельності на основі зміни характеру та розміру передплачених коштів, а саме – власного капіталу, інвестиційних коштів (довгострокові зобов'язання та власні кошти), сукупні активи суб'єкта господарювання. Величина застосування фірмами фінансових важелів з метою збільшення прибутковості (довгострокових кредитів та других позикових коштів) характеризується відмінностями в рівнях рентабельності.

Показники рентабельності продукції утворюються на основі обчислення значень рентабельності за показниками прибутку, вказаними у Звіті про фінансові результати. Ці показники дають розуміння про рівень прибутковості товарів в періоді.

Остання група показників утворюється на основі обчислення рівня рентабельності, точно так само як і показники першої та другої груп, але замість прибутку враховується чистий грошовий потік. Ці показники вказують на здатність компанії забезпечити позичальників, кредиторів та акціонерів грошима за допомогою застосування наявного виробничого потенціалу

підприємства. Формули для розрахунку вказаних показників рентабельності наведені в таблиці 2.2

Таблиця 2.2 – Формули для розрахунку показників рентабельності

Показник	Формула для розрахунку	Трактування складових формули
Показники рентабельності активів (капіталу)		
Коефіцієнт рентабельності загальних активів	$K_A = \frac{Пч}{A}$	Пч – чистий прибуток, А – середня вартість активів за рік.
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$K_{КС} = \frac{Пч}{C}$	Пч – чистий прибуток, С – величина власного капіталу в середньому за рік
Коефіцієнт рентабельності інвестиційного капіталу	$K_{КІ} = \frac{Пч}{I}$	Пч – чистий прибуток, І – середня значення інвестиційного капіталу за рік.
Показники рентабельності продукції		
Коефіцієнт рентабельності товарів, робіт, послуг	$K_i = \frac{Пр}{Стп}$	Пр – прибуток від продажу, Стп – собівартість продукції підприємства
Коефіцієнт рентабельності реалізації	$K_{р1} = \frac{Пр}{ВР}$	Пр – прибуток від продажу, ВР - виручка від продажу продукції,
	$K_{р2} = \frac{Пч}{Вр}$	Пч – чистий прибуток, ВР - виручка від продажу продукції
Показники, які обчислені на основі руху наявних грошових коштів		
Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу	$K_{р.а} = \frac{ПД}{A}$	ПД – чисте надходження коштів, А – середня вартість активів за рік.
Коефіцієнт рентабельності обороту	$K_{р.про} = \frac{ПД}{ВР}$	ПД – чисте надходження коштів, ВР - виручка від продажу продукції
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, обчислений на основі чистого надходження коштів	$K_{р.з.} = \frac{ПД}{З}$	ПД – чисте надходження коштів,

Джерело: сформовано на основі даних [24]

Коефіцієнт рентабельності інвестиційного капіталу показує наскільки ефективно були застосовані для роботи довгострокові кредити та власні кошти.

Коефіцієнт рентабельності загальними активами, якими володіє підприємство дає змогу зрозуміти, яку величину прибутку одержано з кожної

одиниці грошових коштів, вкладених у суб'єкт підприємницької діяльності з різних джерел за рік. Даний показник є важливим, оскільки він показує конкурентоспроможність компанії.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу дає зрозуміти, яку кількість грошей чистого прибутку одержано з кожної гривні капіталу. Він показує наскільки раціонально використані власні кошти підприємства та як він впливає на рівень котирування акцій акціонерного товариства.

Порахуємо деякі коефіцієнти рентабельності на прикладі ПАТ «Київстар» (таблиця 2.3)

Таблиця 2.3 – Розрахунок коефіцієнтів рентабельності на прикладі ПАТ «Київстар»

Показник	2020	2021	2022	Зміна	
				2021-2020	2022-2021
Коефіцієнт рентабельності активів	$\frac{10\,369\,859.00}{25\,703\,486} = 0,403$	$\frac{11\,431\,718.00}{28\,403\,771,5} = 0,402$	$\frac{9\,597\,669.00}{35\,679\,788,5} = 0,27$	0,001	-0,13
Коефіцієнт рентабельності реалізації	$\frac{10\,369\,859.00}{25\,001\,245.00} = 0,41$	$\frac{11\,431\,718.00}{28\,559\,150.00} = 0,40$	$\frac{9\,597\,669.00}{30\,900\,973.00} = 0,31$	-0,01	-0,09
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$\frac{10\,369\,859.00}{770\,941,00} = 13,45$	$\frac{11\,431\,718.00}{654\,763.00} = 17,46$	$\frac{9\,597\,669.00}{654\,763.00} = 14,66$	4,01	-2,8
Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу	$\frac{12\,613\,388.00}{25\,704\,986,00} = 0,49$	$\frac{14\,102\,589.00}{28\,403\,771,5} = 0,5$	$\frac{11\,796\,580.00}{30\,900\,973,00} = 0,38$	0,01	-0,12

Отже, як бачимо всі показники коефіцієнтів рентабельності ПАТ «Київстар» у 2022 році пішли на спад. Це дає уявлення про те, що підприємство в порівнянні з попереднім роком понесло збитки. Коефіцієнт рентабельності активів в 2022 році становив 0,27, що на 0,13 менше ніж попереднього року. Це означає, що суб'єкт підприємницької діяльності отримав менше прибутку з кожної гривні, вкладеної в активи.

Коефіцієнт рентабельності реалізації також зменшився на 0,09 в порівнянні з минулим роком, це означає, що рентабельність продажу продукції пішла на спад.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу цікавить власників та всіх потенційних та наявних акціонерів. Даний показник дає зрозуміти, який прибуток можна отримати в кожній інвестованій грошовій одиниці. Як бачимо, даний показник зменшився аж на 2,8.

Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу показує дохідність наявного загального сукупного капіталу, вкладеного в активи суб'єкта господарювання. Даний коефіцієнт зменшився на 0,12 позначок, що говорить про зменшення дохідності. [25]

Виділяють й інші показники рентабельності. Наприклад, валова рентабельність, яка означає вагомість націнки у виручці від продажу продукції. Вона визначається за формулою 2.8:

$$\text{Валова рентабельність} = \frac{\text{Валовий прибуток (рядок 2090 звітності)}}{\text{Чистий дохід (рядок 2000)}} * 100\% \quad (2.8)$$

Рентабельність продукції дозволяє визначити ефективність виготовлення та збуту продукції і визначається вона за формулою 2.9:

$$\text{Рентабельність продукції} = \frac{\text{валовий прибуток}}{\text{собівартість реалізації (ряд.2050)+адмінвитрати (рядок 2130)+витрати на збут (ряд.2150)}} * 100\% \quad (2.9)$$

Операційна рентабельність означає ефективність операційної діяльності суб'єктів господарювання, її розраховують за формулою 2.10:

$$\text{Операційна рентабельність} = \frac{\text{Операційний прибуток (ряд.2190)}}{\text{Чистий дохід (ряд.2000)}} * 100\% \quad (2.10)$$

Чиста рентабельність дозволяє визначити ефективність роботи підприємства в загальному. Цей показник визначається за формулою 2.11:

$$\text{Чиста рентабельність} = \frac{\text{Чистий прибуток (рядок 2350)}}{\text{Чистий дохід (рядок 2000)}} * 100\% \quad (2.11)$$

Наведу приклад розрахунку вище зазначених показників рентабельності за даними з фінансової звітності Приватного акціонерного товариства «Київстар» в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Розрахунок показників рентабельності на прикладі ПАТ «Київстар»

Показники рентабельності, %	2020 р	2021 р	2022 р	Зміна	
				2021-2020	2022-2021
Валова рентабельність	$\frac{16532957,00}{25001245,00} * 100\% = 66,13$	$\frac{19051063,00}{28559150,00} * 100\% = 66,71$	$\frac{18788161,00}{30900973,00} * 100\% = 60,8$	0,58	-5,91
Рентабельність продукції	$\frac{16532957,00}{12111361} * 100\% = 136,51$	$\frac{19051063,00}{13735898} * 100\% = 136,32$	$\frac{18788161,00}{17027479} * 100\% = 110,34$	-0,19	-25,98
Операційна рентабельність	$\frac{13152381,00}{25001245,00} * 100\% = 52,61$	$\frac{14924833,00}{28559150,00} * 100\% = 52,26$	$\frac{13878318,00}{30900973,00} * 100\% = 44,91$	-0,35	-7,35
Чиста рентабельність	$\frac{10369859,00}{25001245,00} * 100\% = 41,48$	$\frac{11431718,00}{28559150,00} * 100\% = 40,03$	$\frac{9597669,00}{30900973,00} * 100\% = 31,06$	-1,45	-8,97

В разі, якщо суб'єкт підприємницької діяльності при розрахунку вище вказаних показників отримує від'ємні значення, це означає, що результатом діяльності є погіршення.

Як бачимо, за результатами цього розрахунку ПАТ «Київстар» має показники рентабельності, які знижуються, а це означає погіршення результатів від діяльності. Суттєву різницю між значеннями показників можна спостерігати за 2021 та 2022 роки. Показник рентабельності продукції за 2022

р має вагоме зниження, що може загрожувати в майбутньому непокриттям собівартості, збутових та адміністративних витрат.

Проводять також факторний аналіз показників фінансового результату із застосуванням адитивних детермінованих моделей, наприклад, модель факторного аналізу прибутку отриманого від здійснення операційної діяльності, модель факторного аналізу чистого прибутку, модель факторного аналізу прибутку одержаного від здійснення звичайної діяльності до оподаткування. Формули для їх розрахування подано в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Моделі факторного аналізу показників фінансового результату із застосуванням адитивних детермінованих моделей [26]

Назва	Формула	Значення складових формули
Модель факторного аналізу прибутку отриманого від здійснення операційної діяльності	$P_{\text{Од}} = Д - \text{НП} + \text{ІОД} - \text{ОВ}$	$P_{\text{Од}}$ – це прибуток одержаний в результаті здійснення операційної діяльності; НП – непрямі податки та збори, які оплачуються з доходу; $Д$ – дохід від продажу продукції; ОВ – операційні витрати; ІОД – інші операційні доходи.
Модель факторного аналізу чистого прибутку	$\text{ЧП} = P_{\text{Од}} + P_{\text{ФІД}} + P_{\text{НД}}$	ЧП – чистий прибуток; $P_{\text{Од}}$ – прибуток одержаний в результаті здійснення операційної діяльності; $P_{\text{НД}}$ – прибуток (збиток) від надзвичайної діяльності $P_{\text{ФІД}}$ – прибуток (збиток) від інвестиційної та фінансової діяльності.
Модель факторного аналізу прибутку одержаного від здійснення звичайної діяльності до оподаткування	$P_{\text{Зд}} = P_{\text{Од}} + \text{ДФІ} - \text{ВФІ}$	$P_{\text{Зд}}$ – прибуток отриманий від здійснення звичайної діяльності до оподаткування; $P_{\text{Од}}$ – прибуток одержаний в результаті здійснення операційної діяльності; ВФІ – витрати від інвестиційної та фінансової діяльності. ДФІ – доходи отримані від інвестиційної та фінансової діяльності.

Таким чином, чинниками, що впливають на зменшення витрат, збитку та збільшення прибутку від операційної діяльності є зниження операційних витрат та непрямих податків (це є зворотнім впливом), збільшення доходу від продажу товарів й інших операційних доходів (це вже прямий вплив).

Надання оцінки прибутку за критеріями частоти змінюваності облікової політики підприємства та її значення при утворенні фінансових результатів, ділової репутації, правдивості звітності, стабільності головних складових прибутку і так далі є одним із напрямків аналізу фінансових результатів. Правдивість вказаної у звіті інформації є одним із головних критеріїв якісного прибутку. Часта зміна облікової політики підприємства призводить до зниження якості показників прибутку. Результати аналізу прибутку за структурою та динамікою використовують для оцінки якості прибутку: якщо при стійких темпах зростання прибутку протягом тривалого часу, в складі прибутку, отриманого від звичайної діяльності, більша частина є результатом ведення основної діяльності, то якість цього прибутку є високою. Застосування результатів аналізу щодо якості прибутку зовнішніми користувачами призводить до зменшення фінансового ризику та сприяє раціональному прогнозуванню платоспроможності підприємства на майбутні періоди. [26]

Підсумовуючи вище вказане можна сказати, що фінансовий результат є достатньо багатовимірною та складною категорією. Дані про фінансовий результат зазначаються у фінансових звітах, вони є надзвичайно важливими для підприємства, бо за їх значеннями визначають рівень платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості суб'єкта підприємницької діяльності. Вони є основним джерелом інформації для інвесторів та партнерів. Факторний аналіз фінансових результатів дозволяє отримати інформацію, яку застосовують для збільшення рівня рентабельності та підрахунку резервів підвищення прибутку.

2.3. Способи поліпшення складання та аналізу Звіту про фінансові результати та оцінки показників ефективності діяльності підприємства

Інформація вказана в Звіті про фінансові результати дає можливість: оцінити успішність діяльності, провести аналіз складу, структури та динаміки витрат та доходів, визначити як краще використовувати ресурси, знайти чинники, що вплинули на зміну величину прибутку, дати оцінку результатам від діяльності за минулі звітні періоди, визначити рівень ризику недосягнення запланованих величин діяльності підприємства [27].

Чинна форма Звіту про фінансові результати потребує вдосконалення оскільки вона не повною мірою відповідає вимогам користувачів фінансової звітності в плані проведення аналізу та розрахунку всіх потрібних показників. Проблемним аспектом є й те, що іноземним інвесторам необхідна фінансова звітність, котра буде складена за міжнародними стандартами, яка буде зрозумілою, доречною, повноцінною та прозорою. Порівняні та якісні дані є однією з головних критеріїв збільшення привабливості суб'єкта підприємницької діяльності для інвесторів, тому саме прозора фінансова звітність дозволяє залучити вільний іноземний капітал.

На рисунку 2.2 відображена інформація про МСФЗ та НП(С)БО та причина зближення форм фінансової звітності з МСФЗ.

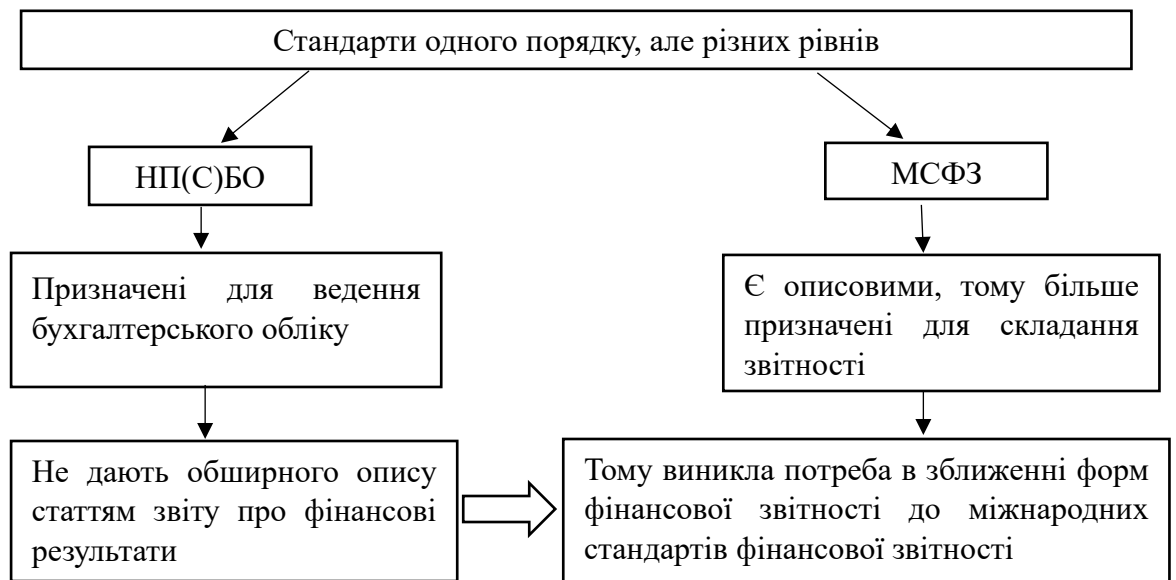

Рисунок 2.2 – Характеристика МСФЗ та НП(С)БО

Джерело: створено автором на основі даних [28]

Трансформування до критеріїв міжнародних стандартів, модернізація національного обліку актуалізують необхідність оновити теоретико-методологічну базу на якій формуються облікові дані українських компаній з метою забезпечення транспарентності звітності в умовах євроінтеграції [29].

Оцінка, визнання та розкриття даних, які стосуються зобов'язань, активів, витрат та доходів – це основні відмінності між Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку й Міжнародними стандартами фінансової звітності. Їх обов'язково треба брати до уваги при трансформації фінансової звітності. При переробленні звітності під міжнародні стандарти здійснюють коригування статей звітності сформованої за вітчизняними стандартами з додержанням рекомендацій МСФЗ 1 «Перше застосування міжнародних стандартів фінансової звітності» з ціллю доведення вартісної оцінки капіталу, активів й зобов'язань до вартості, що вимагається міжнародними стандартами.

Для того щоб трансформувати звітність під міжнародні стандарти бухгалтер має виконати ряд дій. Серед них такі:

- підготувати оборотно-сальдову відомість за аналітичними та синтетичними рахунками, аналітичні відомості по всім статтям фінансової звітності з метою перевірки правильності переписування залишків по відповідним статтям;
- задля полегшення перетворення звітності необхідно сформувати консолідовану та фінансову звітності, що мають чітку відповідність вимогам вітчизняних стандартів;
- згідно з вимогами МСФЗ на дату переходу необхідно створити облікову політику та зробити аналіз щодо її відповідності;
- проаналізувати капітал, активи та зобов'язання на відповідність використовуваних підходів щодо визнання та оцінки за МСФЗ;
- за рахунками бухгалтерського обліку по активами, зобов'язаннями та капіталом необхідно підготувати аналітичну інформацію котра підлягає трансформації;
- перегрупувати статті звітності, що сформовані за вітчизняними стандартами в нові статті, які необхідно розкрити за міжнародними стандартами;
- в процесі трансформації всі виявлені відмінності між міжнародними та українськими стандартами потрібно відобразити у корегуючих записах. Ці записи, залежно від специфіки та нюансів діяльності підприємства, можуть бути викликані: перекласифікацією статей звітності (через різну класифікацію статей у двох звітах), припинення визнання деяких об'єктів бухгалтерського обліку, які не визнаються або ж не відповідають вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності, застосування вимог щодо оцінки, прописаних в МСФЗ (міжнародними стандартами передбачено вимоги щодо зазначення кредиторської заборгованості за теперішньою вартістю), визнання нових об'єктів бухгалтерського обліку, що підлягають вимогам (критеріям) визнання за МСФЗ.

Всі коригуючі записи потрібно зазначити у реєстрі трансформаційних коригувань. Для цього формують відповідні бухгалтерські проведення, що вказані на рисунку 2.3

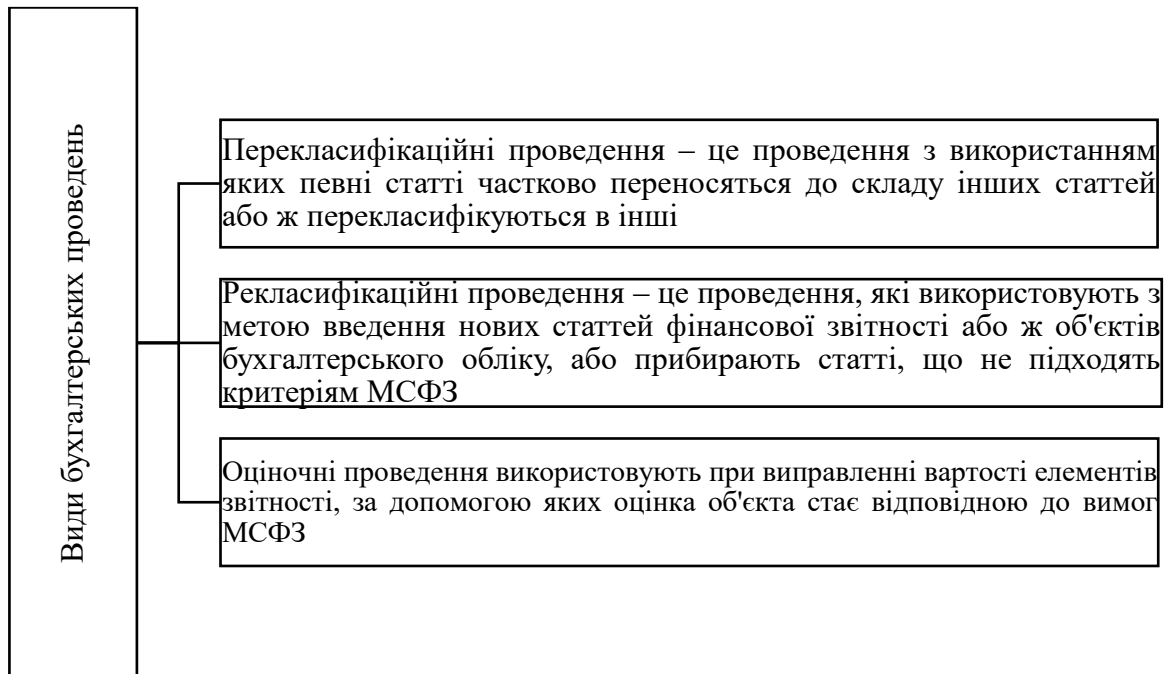

Рисунок 2.3 – Види бухгалтерських проведенень за допомогою яких відображають коригуючі записи в реєстрах трансформаційних коригувань

Після здійснення всіх вище вказаних дій, в тому числі й трансформація доходів, витрат, з перетворення звіту про фінансові результати отримуємо звіт, який буде повністю відповідати вимогам МСФЗ [7].

Як вже було зазначено вище, фінансова звітність та звіт про фінансовий результат як компонент фінансової звітності мають бути транспарентними, тобто доступними, комплексними, такими, які містять повне розкриття та представлення необхідних даних задля справедливої оцінки, раціональними, надійними, якісними, репрезентативними, співставними, адаптованими під міжнародні стандарти.

Транспарентна звітність дає змогу приймати чіткі та правильні рішення на мікро- й макроекономічних рівнях. На даний період часу в Україні спостерігається невисокий рівень транспаретизації звітності, хоча є достатня

кількість факторів, які створюють запит на прозору звітність. Серед них можна виділити так як: об'єднуючі та глобалізаційні процеси в економіці держави, розвиток демократичного суспільства, науково-технічний прогрес, доступ до даних, зростання економічної обізнаності та економічної активності населення.

Вагомою проблемою забезпечення транспарентності звітності суб'єкта господарювання є розрахунок показників діяльності з огляду на «еталон показників», оцінювання роботи через призму зовнішніх вимог. Завдання показу фінансової звітності це формування показників, що покажуть фінансовий стан – «зображення», в якому будуть зацікавлені користувачі та яке буде оцінене на високому рівні. Адже якщо задані найвищі стандарти, то буде мати місце бажання створювати ту «картинку», яка буде найбільш привабливою, з високими показниками. Але в такому разі фактична результативність роботи підприємства втрачається, хоча при цьому дотримується транспарентність.

На наш погляд для того щоб покращити транспарентність фінансової звітності та звіту про фінансові результати, як компонента цієї звітності, можна при раціональному виборі альтернатив, які рекомендують МСФЗ й утвердити їх в обліковій політиці суб'єкта підприємницької діяльності та примітках до фінансової звітності. Оцінка транспарентності звітності дає змогу втілити основні принципи – відкритість та повноту, а отже, і збільшити довіру користувачів фінансовою звітністю.

Потреба в збільшенні аналітичної інформації Звіту про сукупний дохід викликана тим, що зацікавлені користувачі в фінансової звітності висувають дедалі вищі вимоги до якості й кількості таких даних. Змінення в структурі даного звіту, точніше кажучи зазначення фінансових результатів відповідно до різних видів діяльності, а також поетапне формування кінцевого фінансового результату здатне поліпшити складання та аналізування звіту.

Більш детальна та конкретизована в розрізі господарської діяльності інформація про фінансові результати за звітний період допоможе керівництву

або власникам компанії приймати обґрунтовані, виважені управлінські рішення. Тому було б доречно суб'єктам підприємницької діяльності розподіляти фінансові результати операційної діяльності на фінансові результати основної діяльності й фінансові результати іншої операційної діяльності та вести їх окремий облік. Аналітичність облікової інформації щодо фінансових результатів, а також співставність витрат та доходів значно зростає за рахунок визначення фінансових результатів від різних видів діяльності підприємства. Дана інформація потрібна внутрішнім та зовнішнім користувачам для різноманітних цілей.

Таким чином, складання та аналізування звіту про фінансові результати підприємства може бути полегшене шляхом транспарентності, підведення звіту створеного за національними стандартами під міжнародні стандарти, створення більш конкретизованого (детального) звіту.

ВИСНОВКИ

Звіт про фінансові результати – це один із важливих складових фінансової звітності, що розкриває інформацію про підсумки діяльності підприємства за звітний період. Ці дані дозволяють розрахувати показники, які допоможуть зробити прогноз щодо майбутньої діяльності, а також оцінити ділову активність та фінансову привабливість суб'єкта господарювання. Метою цього звіту є показ реальних результатів діяльності, отриманих за звітний період часу, повністю правдивої та неупередженої інформації щодо доходів та витрат й утвореного прибутку (збитку).

Складання та подання даного звіту регламентується Законом України «Про бухгалтерській облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», Інструкція про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку та сам дійсний План рахунків.

Основними елементами звіту, відповідно до НП(С)БО 1, є доходи (сукупний дохід та інший сукупний дохід), витрати, прибуток та збиток. Звіті про фінансові результати складається з чотирьох розділів: Фінансові результати, Сукупний дохід, Елементи операційних витрат та Розрахунок показників прибутковості акцій. Перший розділ містить велику кількість статей щодо відображення утворених результатів від діяльності, та нюансів при заповненні. Другий розділ містить дані про доходи та витрати, що не увійшли до першого розділу. Третій – відображає поелементний перелік витрат за звітний період, що має суб'єкт господарювання за звітний період. Четвертий – розділ, який заповнюють, в більшості випадків, акціонерні товариства діяльність яких полягає в продажу простих та потенційних акцій на фондових біржах.

Підприємства мають можливість обирати за якими принципами складати Звіт про фінансові результати – за національними чи міжнародними. Проте, якщо компанія має бажання та потребу залучити іноземного інвестора, то

мусить формувати звітність за МСФЗ. Досить часто при трансформації звіту до міжнародних стандартів виникають складнощі, що пов'язані із обов'язковим застосуванням професійного судження щодо оцінювання, визнання та розкриття даних у фінансовій звітності. Процес трансформації означає приведення аналізу балансу та звіту про фінансові результати, які сформовані за вітчизняними стандартами до міжнародних.

Основною ціллю аналізу Звіту про фінансові результати є одержання головних параметрів, які надають правдиве та об'єктивне зображення фінансового стану суб'єкта господарювання, й використання цих даних у майбутньому, з метою прийняття управлінських та організаційних рішень.

В методичній літературі при аналізі Звіту про фінансові результати виділяють такі найбільш популярні напрями, як: проведення аналізу структури, рівня, складу та динаміки фінансових результатів; проведення аналізу показників рентабельності; оцінювання та аналізування фінансового та виробничого левериджу; аналізування застосування чистого прибутку суб'єктами господарювання.

Для проведення аналізу застосовують різні методи: вертикальний та горизонтальний, коефіцієнтний, трендовий, факторний, методи економічної кібернетики та оптимального програмування, методи дослідження операцій та теорії прийняття рішень, економічні методи.

При вертикальному аналізі проводять міжгосподарські порівняння за обсягом ресурсів, використаних для виробництва, за величиною продажу, за кількістю працівників. Показником виступає питома вага конкретного елемента в загальному результаті. Горизонтальний аналіз дає змогу дослідити як змінювалися показники за обраний період.

Трендовий аналіз проводять розраховуючи темп росту та приросту. Він дозволяє визначити найбільше та найменше значення отриманого фінансового результату за обрані послідовні роки, знайти середнє значення фінансового результату за 5 – 10 років, згладжуючи при цьому нестабільні фактори,

створити тренд фінансового результату з урахуванням всіх важливих характеристик роботи суб'єкта господарювання.

Коефіцієнтний аналіз полягає у визначенні взаємозв'язків між показниками та співставлень різних показників (найчастіше доходів та витрат).

При аналізі ефективності діяльності роботи підприємства використовують показники зі звіту про фінансові результати. До основних показників належать валовий прибуток або збиток, чистий дохід, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат до оподаткування, фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування, чистий прибуток або збиток. Проте використовують також показники рентабельності, що дозволяють побачити те, що не можливо побачити за допомогою аналізу динаміки та структури фінансових результатів, а саме це ефективність діяльності.

Наразі, при складанні та аналізі Звіту про фінансові результати висуваються все більші вимоги від різних користувачів, аналітиків та інвесторів, і тому запит щодо кількості та якості відображеної інформації у звіті постійно зростає.

Звіт про фінансові результати має бути прозорим, тобто повноцінним, без прихованої інформації, правдиво відображати отримані фінансові результати надійними, якісними, репрезентативними, співставними, адаптованими під міжнародні стандарти. Вказання у звіті фінансових результатів відповідно до різних видів діяльності та поетапне створення кінцевого фінансового результату поліпшить складання та аналізування звіту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Звіт про фінансові результати. Юридична компанія Фактория Групп. URL: <https://faktoria-group.com.ua/uk/yak-vesti-buxgalteriyu/zvit-pro-finansovi-rezultati.html>
2. Садлій М.С Мужевич Н.В. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід): методика формування та аналіз показників: курсова робота, 2016 р. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/3020/1/%D0%A1%D0%B0%D0%B4%D0%BBi%D0%B9.pdf>
3. Звіт про фінансові результати, або Звіт про сукупний дохід – елект. газета № 6, 2020. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/onethematic/15041>
4. В. А. Рубейкін. Призначення та зміст фінансової звітності // Ефективна економіка № 10, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4403#:~:text=%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D1%8E%20%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%96,%D0%B4%D0%BE%D1%85%D1%96%D0%B4%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%B4>.
5. Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів – Економіка теорія і практика. URL: <http://www.ekonomikam.com/ecfins-527-1.html>
6. Алгоритм складання звіту про фінансовий результат // Б24 – Інформаційний Бізнес Портал. URL: <https://www.buh24.com.ua/algorytm-skladannya-zvitu-pro-finansovyj-rezultat/>

7. М. П. Войнаренко, В. Г. Лопатовський, О. В. Тарашевська. Сутність та значення звіту про фінансові результати в умовах трансформації фінансової звітності // Науковий журнал Вісник, 2015. ст. 30. URL:

http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/VKNU-ES-2015-N4Volume2_226.pdf

8. Роль звіту про фінансові результати в інформаційному забезпеченні аналізу фінансового стану підприємства // Інфраструктура ринку - електронний науково-практичний журнал, випуск 17, Одеса, 2018. URL:

<https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/772/1/%d0%a0%d0%be%d0%bb%d1%8c%20%d0%b7%d0%b2%d1%96%d1%82%d1%83%20%d0%bf%d1%80%d0%be%20%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%be%d0%b2%d1%96%20%d1%80%d0%b5%d0%b7%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d0%b0%d1%82%d0%b8%20%d0%b2%20%d1%96%d0%bd%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%86%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%be%d0%bc%d1%83%20%d0%b7%d0%b0%d0%b1%d0%b5%d0%b7%d0%bf%d0%b5%d1%87%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%96%20%d0%b0%d0%bd%d0%b0%d0%bb%d1%96%d0%b7%d1%83%20%d1%84%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%b2%d0%be%d0%b3%d0%be%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d0%bd%d1%83%20%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%94%d0%bc%d1%81%d1%82%d0%b2%d0%b0.pdf>

9. Методичні підходи до аналізу звіту про фінансові результати // Бібліотека підручників та статей Posibniki. URL: <https://posibniki.com.ua/post-methodichni-pidhodi-do-analizu-zvitu-pro-finansovi-rezultati>

10. Т. Стаднюк. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств // елект. стаття з журналу Економічний часопис, 2016 р. URL: <http://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/226/183>

11. Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. Фінансовий аналіз : підручник Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2014. –536 с

12. П. Я. Попович. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник 3-тє вид., переробл. і доповн, 2008. –630 с.

13. М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька Фінансовий аналіз: 2-ге вид. – КНЕУ, 2007. –592 с.

14. Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. –Вінниця :ВНТУ, 2011. –281 с.

15. Ю. С. Цал-Цалко. Фінансова звітність підприємств та її аналіз : навч. посіб. Фінансовий аналіз, 2008. –568 с

16. К. В. Ізмайлова. Фінансовий аналіз : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доповн. МАУП, 2001. –152 с

17. Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. Фінансовий аналіз: навч. посіб, 2008. – 336

18. Скороход К.В., Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств – елект.стаття. URL: <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis03-48.html>

19. О.М. Мілевська, Аналіз іфнансових результатів (на прикладі ГЗК Кривбасу) – елект.стаття. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/55297047.pdf>

20. Л. О. Дорогань, А. П. Дорошенко. Основні напрями оцінки фінансових результатів аграрних підприємств – елект. стаття. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/105.pdf>

21. Шлапак Д.В, Фінансові результати діяльності підприємства: сутність, порядок формування та відображення в обліку - елект. стаття, 2016 р. URL: <https://economics.net.ua/files/science/oblik/2016/85.pdf>

Дохід, виручка, прибуток: основні фінансові показники підприємства // “Школа Бізнесу Нова Пошта”. URL: <https://online.novaposhta.education/blog/finansovi-pokazniki-pidpriyemstva#:~:text=%D0%A7%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%B0%2>

0%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%80%D0%B0%D1%85%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%2C%20%D1%8F%D0%BA%D1%89%D0%BE,%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%B8%20%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E%20%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D1%83%D0%BC%D1%83%20%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%96%D0%B2

23. Аналіз фінансових результатів підприємства // вебсайт Головбух. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7128-analz-fnansovih-rezultatv-dyalnost-pdprimstva>

24. Формування показників фінансових результатів підприємства у звітності // «Букліб» Студентська бібліотека. URL: <https://buklib.net/books/37215/>

25. Тема 8. Аналіз фінансових результатів і рентабельності. Змістовий модуль 4. Фінансовий аналіз: навч. матеріали. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%A2%D0%B0%D0%B%D0%B0%D1%85%20%D0%A2%20%D0%90%202/page11.html

26. Ю.М Тютюнник. Формування та факторний аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств // Економіка, № 1, 2011. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2011/01/117.pdf>

27. Томчук О.Ф., Михальчишина Л.Г. Аналітичні можливості звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) – стаття з журналу Глобальні та національні проблеми економіки. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/186.pdf>

М. М. Левицька. Формування фінансової звітності міжнародних компаній та аналіз її показників : Магістерська робота. Тернопіль, 2018. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/32622/1/%D0%9B%D0%B5%>

D0%B2%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9C.%
20%D0%9C.%20%D0%9E%D0%9C%D0%9E%D0%BC-21.pdf

29. Богуцька Л.Т. Прозпартентна звітність організації: елект. стаття, Тернопіль.

30. Горещька Ю. В., Назарова І. Я., Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід): методика формування та аналіз показників - курсова робота, 2020 р. URL:

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41436/1/%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%AE.%20%D0%9E%D0%9F%D0%94%D0%BC-11.pdf>

31. Звіт про фінансові результати 2023 // Головбух.

URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7084-zvt-pro-fnansov-rezultati>

32. Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів – Економіка теорія і практика. URL: <http://www.ekonomikam.com/ecfins-527-1.html>

33. Фінансові результати: сутність та зміст, класифікація // вебсайт «Освіта.ua» реферат. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/17497/>

34. Кулинич М.Б., Коваль Н.І. Удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності підприємств – стаття з журналу Економіка і суспільство, випуск 6, 2016. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/6_ukr/63.pdf

35. А. А. Сметаніна. Аудит Звіту про Фінансові результати: курсова роб., 2023 р.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Smetanina A. A. Methodology for drawing up a report on financial results and evaluating indicators of enterprise performance – Qualifying work of the bachelor. ERI BIEM, Sumy, 2023.

The paper examines theoretical and practical aspects of the methods of building the Report on financial results and evaluating the performance indicators of the enterprise. The main goal of this study is to determine the methodology for the formation of the Report on financial results and the evaluation of the performance indicators of the business entity. An analysis of the indicators of PJSC "Kyivstar" was carried out.

Keywords: Report on financial results, income, expenses, profit, loss, total income, international financial reporting standards, transparency, transformation, analysis of activity indicators, profitability indicators.

АНОТАЦІЯ

Сметаніна А. А. Методика складання звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства – Кваліфікаційна робота бакалавра. ННІ БІЕМ, Суми, 2023 р.

У роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти методик побудови Звіту про фінансові результати та оцінювання показників ефективності діяльності підприємства. Основною метою цього дослідження є визначення методики формування Звіту про фінансові результати та здійснення оцінювання показників ефективності діяльності суб'єкта підприємницької діяльності. Проведено аналіз показників ПАТ «Київстар».

Ключові слова: Звіт про фінансові результати, доходи, витрати, прибуток, збиток, сукупний дохід, міжнародні стандарти фінансової звітності, прозорість, трансформація, аналіз показників діяльності, показники рентабельності.